

KOMUNIKAT

Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych

Dlaczego? Przesłanki wniosku o zwołanie. Odpowiedzi.

I

Na nadzwyczajnym posiedzeniu w dniu 13 października 2018 r. Krajowa Rada Radców Prawnych podjęła uchwałę o zwołaniu na dzień 10 listopada 2018 r. Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych.

To trzeci przypadek zwołania zjazdu nadzwyczajnego, ale **pierwszy w historii samorządu radcowskiego** zwołany w trybie art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych.

*Art.58. 1. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych zwołuje Krajowa Rada Radców Prawnych:
(...)
3) na wniosek co najmniej jednej trzeciej rad okręgowych izb radców prawnych.*

Wobec tego, że w samorządzie radcowskim istnieje 19 okręgowych izb radców prawnych, w obowiązującym stanie prawnym Krajowy Zjazd można zwołać na wniosek nie mniej, niż 7 rad okręgowych izb.

II

O zwołanie Zjazdu przez Krajową Radę zawnioskowały zgodnymi uchwałami, podjętymi w każdym przypadku jednogłośnie, rady 8 okręgowych izb radców prawnych w:

Białymstoku
Bydgoszczy
Gdańsku
Lublinie
Kielcach
Krakowie
Szczecinie
Wałbrzychu

W wymienionych okręgowych izbach zrzeszonych jest około 15.000 radców prawnych.

Rady okręgowych izb radców prawnych postanowiły:

“Wystąpić z wnioskiem o zwołanie Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych, w porządku obrad którego umieszczone zostaną punkty:

- 1) *podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr 10/2010 IX Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 6 listopada 2010 r. (ze zm.) w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania, a także podejmowania uchwał przez organy samorządu.*

2) *podjęcie uchwały dotyczącej wytycznych działania samorządu i jego organów w zakresie zasad jego funkcjonowania w obliczu nowych wyzwań jakie stoją przed samorządem radców prawnych.*"

W uzasadnieniu uchwał wskazano, że:

"Zasady przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, ich ilościowy skład oraz tryb odwoływania, a nadto zasady podejmowania uchwał przez organy samorządu, (...) wymagają pilnego przeglądu i zmian, których celem winna być dalsza standaryzacja i ujednoczenie zasad wyborczych, poszerzenie gwarancji należytej reprezentacji radców prawnych w organach samorządu oraz zapewnienie transparentności i demokratyzacji procesów decyzyjnych. Istotnym wyznacznikiem zmian winna być także ocena kosztów działania organów samorządu, stale rosnących przy stosowaniu obecnych regulacji, jako następstwo stałego wzrostu liczby członków samorządu. Po ośmiu latach obowiązywania regulacji pożądaną jest jej nowelizacja, usuwająca unormowania, które nie zdały egzaminu czasu oraz wprowadzająca postanowienia wzmacniające gwarancje rzetelnego procesu wyborczego oraz stanowienia prawa wewnątrzsamorządowego uwzględniającego większą reprezentatywność w sprawach szczególnej wagi dotyczących jednostek organizacyjnych samorządu radcowskiego.

Wobec zachodzących w kraju przemian systemu prawnego, w tym zwłaszcza w obszarze szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości, unowocześnienie i poprawa jakości zasad, określonych wskazaną uchwałą winno nastąpić niezwłocznie, aby ich stosowanie było możliwe nie później niż od kolejnej kadencji organów samorządu.

Zważywszy na nowe wyzwania stojące przed organami samorządu, będące pochodną systemowych zmian prawnych istnieje pilna potrzeba przeglądu wytycznych działania samorządu uchwalonych przez ostatni Krajowy Zjazd Radców Prawnych. Przegląd ten i ocena dotychczasowej realizacji wytycznych powinny prowadzić do nowelizacji obowiązującej uchwały Krajowego Zjazdu Radców Prawnych, uwzględniającej aktualną sytuację i rolę jaką ma do spełnienia zawód radcy prawnego i samorząd radcowski, tak pod kątem przygotowania do zawodu, okoliczności w jakich zawód jest wykonywany, jak i modelu funkcjonowania organów samorządu, który uwzględni optymalną realizację przypisanych im zadań ustawowych.

Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych powinien również stanowić okazję do wystosowania okolicznościowej odezwy najwyższego organu samorządu radców prawnych w związku z obchodami 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości."

III

Zapewne dla jednych wiadomość ta była niespodzianką, dla innych zaś konsekwencją obserwacji działania samorządu, a zwłaszcza jego kierownictwa poczynając od początku 2017 roku. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że Krajowy Zjazd Radców Prawnych, obradujący w listopadzie 2016 r. opracował wytyczne działania samorządu na lata 2016 – 2020, których skrupulatna realizacja powinna być oczywistym i konsekwentnie wykonywanym obowiązkiem wszystkich struktur samorządu na czele z Krajową Radą Radców Prawnych i jej Prezydium. Należy w tym miejscu przypomnieć VI dyrektywę wytycznych:

VI. w zakresie organizacji samorządu

Zjazd stwierdza konieczność dalszych efektywnych działań, których celem winno być podnoszenie wewnętrznej i zewnętrznej transparentności działania struktur samorządowych. Zjazd zaleca dokonanie przeglądu skutków wprowadzonych zmian do przepisów samorządowych dotyczących organizacji i przeprowadzania wyborów samorządowych, z uwzględnieniem praktyk poszczególnych izb, celem przygotowania ewentualnych rozwiązań zmierzających do ujednoczenia tych praktyk oraz zwiększenia funkcjonalności dotychczasowych przepisów. Jednocześnie Zjazd wskazuje na potrzebę zainicjowania debaty wewnątrzsamorządowej nad potrzebą dalszej demokratyzacji struktur i procesów decyzyjnych w samorządzie. W tym zakresie należy powrócić do dyskusji o sposobie wyboru członków Krajowej Rady Radców Prawnych (...).

IV

Stanowisko izb wnioskujących o zwołanie Nadzwyczajnego Zjazdu jest następstwem oceny, że VI dyrektywa wytycznych nie jest w praktyce realizowana, a także obserwacji niektórych niepokojących zjawisk w funkcjonowaniu Krajowej Rady Radców Prawnych. Sytuacja jest nadzwyczajna, skoro zdecydowano się sięgnąć po ten środek prawny. Widoczny staje się proces zatracenia dotychczasowej idei jedności działania samorządu, będącej źródłem jego siły, a w to miejsce wchodzi schematy korporacyjne oparte na tzw. „demokracji proceduralnej”. Wobec tego chociażby skrótowego przedstawienia wymagają niektóre fakty zaistniałe w okresie ostatnich blisko dwóch lat w działalności samorządu:

1) Począwszy od pierwszego posiedzenia KRRP nowej kadencji dawało się zauważyć, że podział środowiska, wywołany na Zjeździe, a raczej jeszcze przed nim, przez grupę izb, popierających powrót na stanowisko prezesa KRRP kol. Macieja Bobrowicza, który pełnił już tę funkcję przez dwie kadencje w latach 2007 – 2013, nie ma się ku końcowi, lecz wręcz przeciwnie jest przez grupę izb stojących za wyborem prezesa nie tylko utrzymywany, ale wręcz pogłębiany.

Jedną z istotnych zmian, której wprowadzenie do prawa samorządowego na Zjeździe zaproponowano, był *incompatibilitas* funkcji dziekana w radach okręgowych izb i członków funkcyjnych w Prezydium KRRP, uzasadniony dużym zakresem obowiązków tych osób, hierarchiczną strukturą organów samorządu radcowskiego w postępowaniach odwoławczych oraz koniecznością demokratyzacji samorządu radcowskiego. Propozycja ta nie została przyjęta – mimo niewielkiej różnicy głosów - przez Zjazd, a w konsekwencji na pierwszym posiedzeniu nowej KRRP wiceprezesami i członkami Prezydium zostało 6 dziekanów, 2 wicedziekanów i skarbnik rady, w większości oponujących przeciwko tej zmianie na Zjeździe osobiście lub za pośrednictwem delegatów swoich izb.

Na drugim posiedzeniu KRRP stanął problem wyboru zastępców głównego rzecznika dyscyplinarnego. Do wyborów na tę funkcję zgłoszono 14 kandydatów na 10 miejsc. W dniu posiedzenia główny rzecznik dyscyplinarny powiadomił KRRP, że 4 kandydatów zrezygnowało z kandydowania. Zważywszy na zasady wyborcze oznaczało to wybór pozostałych 10 dziesięciu kandydatów niezależnie od ilości pozyskanych przez nich głosów, a zatem de facto **zastąpienie wyborów zastępców ich wyznaczeniem przez głównego rzecznika**. Zaproponowane na kolejnym posiedzeniu poprawki do uchwały normującej zasady wyborów w sposób eliminujący takie sytuacje i realnie zabezpieczający dokonywanie wyborów przez KRRP nie uzyskały większości, w szczególności na skutek zablokowanego głosowania przeciwko propozycji przez członków izb, reprezentowanych przez dziekanów i wicedziekanów w Prezydium KRRP. **Taka praktyka – głosowania przeciwko wszelkim poprawkom, czy przedłożeniom przedstawicieli innych izb stała się regułą.**

2) Obserwując brak aktywności władz krajowych w zakresie wdrażania VI dyrektywy wytycznych zgłoszono propozycję powołania nowej komisji KRRP, dotychczas niefunkcjonującej w jej strukturach – samorządowo – regulaminowej. W uzasadnieniu tego projektu wskazano m.in., że w tak dużej organizacji, jaką jest samorząd zawodowy radców prawnych, za odpowiadającą wymaganiom czasów i funkcji publicznej samorządu wydaje

się potrzeba tworzenia spójnego ładu korporacyjnego (*corporate governance*). W pierwszej kolejności jego elementem normatywnym wydaje się regulamin działalności samorządu i jego organów, w dalszej – inne regulacje stwarzające spójny, czytelny, transparentny, w miarę kompleksowy system zarządzania organizacją i poszczególnymi jej agendami. Niewątpliwie w działalności samorządu występują problemy sporne, wątpliwości interpretacyjne oraz oczekiwanie na standaryzację funkcjonowania agend samorządowych. Inicjatywę uchwałodawczą mieli wykonywać członkowie KRRP, co jest ich obowiązkiem wynikającym z wyboru. To właśnie komisja opracowywałaby dla Krajowej Rady projekty uchwał, stanowisk i opinii, korzystając z ewentualnej pomocy ekspertów. Propozycja ta została w głosowaniu odrzucona.

3) Kolejne starania członków KRRP z izb faktycznie odsuniętych od realnego wpływu na działalność samorządu, a ukierunkowane na sanację jego funkcjonowania, oparte na zgłaszaniu przedłożeń, poprawek, aktywne uczestnictwo w komisjach i zespołach, spotykały się z dezawuowaniem przez niewprowadzanie projektów do porządku obrad, wycofywanie punktów z porządku obrad, przejmowanie wniosków jako autopoprawek, faktycznie wypaczających sens, intencje i cel wniosku, zablokowane głosowanie „przeciw” niezależnie od treści wniosku, a to wreszcie przez ignorowanie społecznej pracy koncepcyjnej niepochozącej od „swoich”. Apogeum tej postawy miało miejsce w czasie obrad KRRP w Toruniu, w czerwcu br. W konsekwencji prób członków z izby warszawskiej (wspieranych przez odpowiedzialnego za aplikację wiceprezesa-dziekana izby poznańskiej) narzucenia stanowiska nierekomendowanego przez komisję aplikacji, niewiele brakowało, aby doszło do zerwania obrad. Salę posiedzeń opuściła większość obecnych, w tym przedstawiciele izb dotychczas stojących „poza osi sporów”. Stało się to w czasie posiedzenia, przed którym kilkunastu członków KRRP z izb obecnie wnioskujących o zwołanie Nadzwyczajnego Zjazdu złożyło wnioski o uzupełnienie porządku o podjęcie uchwał w sprawach m. in. zmian w regulaminie działalności samorządu i jego organów, regulaminie obrad KRRP, a nadto w sprawie zmian w zakresie wynagrodzeń osób funkcyjnych. W porozumieniu z prezesem KRRP i za zgodą wnioskodawców, sprawy te zostały przełożone na kolejne posiedzenie rady we wrześniu 2018 r. Uzgadniając powyższe prezes KRRP wyrażał stanowisko, że okres pomiędzy posiedzeniami winien zostać wykorzystany do prac koncepcyjnych nad przedłoženiami, w tym do ich ewentualnego ograniczenia lub uzupełnienia o dalsze projekty.

4) Istotnymi elementami wniosków, które w niezmienionej postaci przez okres od czerwca do września br. pozostawały w dyspozycji KRRP i jej ekspozytur (w tym OBSiL) było:

- w zakresie uchwał dotyczących zasad wynagradzania osób pełniących funkcje w samorządzie
- wprowadzenie zasady, że osobie pełniącej równocześnie funkcje w prezydium rady oirp i prezydium KRRP przysługuje jedno, wybrane przez niego wynagrodzenie,
- wprowadzenie zasady, że nieobecność członka prezydium KRRP na posiedzeniu prezydium, posiedzeniu KRRP lub innym posiedzeniu kierownictwa samorządu zwołanym przez prezesa KRRP powoduje pomniejszenie o 20% wynagrodzenia przysługującego mu z tytułu pełnienia funkcji

- w zakresie zmian Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów
- dookreślenie zasad sporządzania i udostępniania protokołów obrad rad OIRP i KRRP oraz podpisywania uchwał,

- wprowadzenie obowiązku powoływania przez KRRP 4 komisji stałych – samorządowo – regulaminowej, aplikacji, etyki i wykonywania zawodu oraz praw człowieka z wyspecyfikowaniem zakresu ich zadań oraz pozostawienie uznaniu KRRP powołania innych komisji i określenia ich zadań,
- wprowadzenie obowiązku i terminu publikowania uchwał KRRP na stronie internetowej,
- wprowadzenie zasady, że budżet KRRP winien zostać uchwalony najpóźniej do 31 marca danego roku na podstawie projektu opracowanego przez prezydium do 31 grudnia roku poprzedniego, oraz uściślenia zasady, że do czasu uchwalenia budżetu Rada działa na podstawie projektu, z tym, że wydatki w poszczególnych działach budżetu nie mogą przekraczać wydatków za odpowiedni okres roku poprzedniego

(przedłożenie zawierało nadto propozycje określenia górnych granic wynagrodzenia osób funkcyjnych w izbach, jednakże wniosek w tym zakresie został wycofany przez wnioskodawców z uwagi na wcześniejszy negatywny wynik głosowań w sprawie uchwał dotyczących zasad wynagradzania)

- w zakresie zmian Regulaminu obrad KRRP

- wprowadzenie zasady, że reasumpcja głosowania jest możliwa do rozstrzygnięcia w drodze uchwały uzasadnionego wniosku w tym przedmiocie

- w zakresie zmiany uchwały w sprawie wydawnictw KRRP

- uchylenie regulacji dotyczących wydawania kwartalnika „Radca prawny. Zeszyty naukowe” wobec braku możliwości osiągnięcia statusu czasopisma naukowego w obecnym stanie prawnym i kosztów, które z uwagi na wynagrodzenia ryczałtowe redakcji sytuowały go w grupie najkosztowniejszych wydawnictw elektronicznych w Polsce (po zlikwidowaniu - bez zachowania trybu- wersji papierowej czasopism branżowych, które były wcześniej, zgodnie ze złożonymi deklaracjami, wysyłane do radców prawnych).

Wszystkie przedłożone projekty były opracowane legislacyjnie i zawierały uzasadnienie, wskazujące na konieczność wprowadzenia postulowanych zmian. Przedkładanie tak przygotowanych projektów, jest wyjątkiem w praktyce uchwałodawczej KRRP, której dorobek w tej sferze jest więcej niż skromny. **Wszystkie w/w propozycje zostały w głosowaniach odrzucone.**

5). Z uwagi na:

- niedostateczne wypełnianie VI dyrektywy wytycznych Zjazdu,
- trwający impas w rzeczowej dyskusji o istotnej dla samorządu problematyce organizacyjnej,
- brak skuteczności w obronie interesów radców prawnych, także w kontekście zmian dotyczących rynku świadczenia pomocy prawnej,
- rozproszenie sił intelektualnych samorządu radcowskiego, a co za tym idzie upadek jego znaczenia w debacie publicznej o stanie wymiaru sprawiedliwości w następstwie kontrowersyjnych zmian ustawodawstwa,
- sygnalizacyjną jedynie obecność w środkach masowego przekazu i komunikacji publicznej,

dziekani 8 rad okręgowych podjęli rozmowy w przedmiocie konieczności zwołania Nadzwyczajnego Zjazdu na podstawie art. 58 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych.

Zarzuty te były już wcześniej sygnalizowane w korespondencji urzędowej kierowanej do Prezesa KRRP i członków Prezydium KRRP oraz pojawiały się w stanowiskach organów okręgowych izb, a nawet zgromadzenia delegatów jednej z izb. Były one ignorowane w poczuciu zagrożenia status quo, który jednak nie służy samorządowi i wszystkim radcom prawnym finansującym członków Prezydium KRRP.

6). Zwołanie na dzień 10 listopada 2018 r. Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych w czasie posiedzenia KRRP w dniu 13 października br. zostało poprzedzone, mimo podnoszonych przeciwko argumentów prawnych przez wielu członków KRRP, uchwaleniem przez KRRP Regulaminu Krajowego Zjazdu Radców Prawnych. Ten fakt budzi zasadnicze wątpliwości natury ustrojowej, gdyż nadal obowiązuje Regulamin obrad Krajowego Zjazdu Radców Prawnych, uchwalony przez Krajowy Zjazd w 2013 r. Sytuacja współwystępowania tych dwóch aktów normatywnych różnej rangi, rodzi szereg zasadniczych wątpliwości co do legalności Regulaminu Krajowego Zjazdu Radców Prawnych. Celem uchwalonej przez KRRP regulacji było wprowadzenie instrumentów utrudniających debatę samorządową w czasie obrad Zjazdu (np. wniosek formalny „głosowanie bez dyskusji”) i kontroli instytucjonalnej przez Prezesa KRRP zgłaszanych projektów, do złożenia których, w terminie 2 tygodni, zostały w sposób nieuprawniony zobowiązane wnioskujące rady okręgowych izb, które nie mają prawa inicjatywy uchwałodawczej w tym zakresie, a pozbawieni tego prawa zostali delegaci na Nadzwyczajny Krajowy Zjazd. Doszło tym samym do uchwalenia niedemokratycznych przepisów, sprzecznych z ustawą o radcach prawnych, zaś wyznaczenie – po raz pierwszy w historii - terminu Zjazdu na jeden dzień - z komentarzem, że wystarczy kilka minut na jego zakończenie - jest brakiem szacunku dla wszystkich delegatów na Nadzwyczajny Krajowy Zjazd.

V

Wniosek zwołania Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu nie jest połączony z jakimikolwiek żądaniami personalnymi dotyczącymi obecnego kierownictwa samorządu radców prawnych, a wynika z troski o przyszłość samorządu, demokratyzację jego struktur i transparentność działania. Pod tymi hasłami 8 rad izb radców prawnych wnioskowało do Krajowej Rady (bo tylko takim uprawnieniem dysponują) o zwołanie Nadzwyczajnego Zjazdu. Jest to swoistego rodzaju próba reformy kluniackiej samorządu radcowskiego opartego na inicjatywie oddolnej radców prawnych, w sytuacji gdy celu tego nie jest w stanie zrealizować kierownictwo samorządu radców prawnych.

VI

W najbliższych dniach rady okręgowych izb radców prawnych, które wnioskowały o zwołanie Nadzwyczajnego Zjazdu odbędą nadzwyczajne posiedzenia, na których ustosunkują się do uchwały Krajowej Rady.

Propozycje uchwał zjazdowych zostaną we właściwym terminie opublikowane na stronach internetowych izb, a następnie przekazane do wiadomości delegatów na Nadzwyczajny Krajowy Zjazd i pozostałych radców prawnych z prośbą o ich poparcie lub krytyczną ocenę.

Dziekani Rad Okręgowych Izb Radców Prawnych
występujących o zwołanie Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych